

Posudek bakalářské práce

Chládková, Kateřina: Obraz upálení mistra Jana Husa v současné české společnosti, Praha 2016, 94 s., bakalářská práce na Ústavu českých dějin FF UK

V minulém roce zaplavil český veřejný prostor Jan Hus u příležitosti jubilejních oslav šestistého výročí smrti v Kostnici. Našinec husovskému slavení neměl velkou šanci uniknout. Pokud ho nezastihlo v podobě veřejných oslav na návších a náměstích obcí a měst, byl s ním konfrontován v televizi, v muzejních institucích, v knihovnách. Uvažující pozorovatel mohl jen přemýšlet, co si z celé husovské vlny má vzít, jak ji chápat a k čemu je vlastně dobrá. Měli jsme loni co do činění s promyšlenou paměťo- a identitotvornou prací státní politiky dějin? Nebo šlo ze strany různých pořádajících institucí a organizátorů oslav a husovských podniků jen o to využít jedno jubileum k potvrzení vlastní důležitosti, o vykázaní očekávané činnosti? V podobném duchu uvažovala podle mého soudu i Kateřina Chládková, když se rozhodla ve své bakalářské práci přiblížit – nyní podle názvu práce – obraz/y upálení mistra Jana Husa v současné české společnosti.

Hned v úvodu posudku je třeba napsat, že se jedná o dílo zajímavé, zdravě ambiciózní a zcela jistě více než podařené. Textu jsem se chopil se zájmem a nebyl jsem zklamán, byť mě při jeho čtení napadly další otázky a komentáře a při psaní tohoto posudku jsem vlastně znejistěl, zda jsem plně pochopil autorčinu intenci. Proto se mi tento posudek psal vlastně dosti obtížně...

Zcela určitě je na místě nejprve pochválit autorku za zvolené téma, výzkum zaměřený na reprezentace minulosti a strategie jejich šíření považuji nejen za atraktivní a nosný, ale rovněž za jednu z cest, kterou by se měla historiografie vydat, chce-li si podržet (či snad vydobýt zpět) své místo coby užitečné a vlivné promluvy ve veřejném prostoru a k dnešní tuzemské společnosti začínající snad i tušit, že vlastní totožnost nechce/nemůže (z různých důvodů) budovat jen na momentálních hospodářských, kulturních, sportovních či dalších výkonech.

Stejně tak chválím cestu, kterou se pisatelka při své práci vydala. Myslím, že více než dostatečně prokázala nejen přehled, ale i praktickou schopnost práce s dosavadním know-how

paměťových studií, přičemž se nespokojila pouze s obligátními inspiracemi u manželů Assmannových či Pierra Nory, ale do bádání zařadila produkci v domácím prostředí ještě nekanonické Astrid Erll. Práce má logickou a jasnou strukturu, kvitují autorčin úvod seznamující čtenáře se svými východisky i badatelskými otázkami, jež sledovala. Škoda, že při evidenci oblastí, kterým se rozhodla věnovat (výstava, film, literatura), se explicitněji nevyjádřila k tomuto výběru ve smyslu nezařazení dalších husovských aktivit, hlavně obtížně uchopitelného množství husovských oslav (v kdejaké lokalitě, ale umožňující účast de facto každému bez rozdílu vzdělání a společenského postavení) a vlastně i zařazení Vondruškova díla, jež datem svého vydání jubilejnímu roku předchází, a tudíž se do jisté míry odlišuje od pojednávaných výstav a televizního filmu, pro jejichž realizaci bylo kulaté jubileum spíše určující.

Určité napětí spatřuji mezi názvem práce a samotným obsahem. Zatímco uváděný titul akcentuje obraz *upálení*, tedy pouze závěrečný moment husovského příběhu, sama práce se zabývá pojmáním (a jeho nástroji) celého Husova života. Tuto disharmonii si mohu vysvětlit tak, že název bývá uváděn v samotném zadání bakalářské/diplomové práce minimálně rok před její obhajobou, tudíž i řadu měsíců před dopsáním textu. Nebo mám věci rozumět tak, že autorka zahrnuje pod označením *obraz upálení* vlastně stylizovaný příběh celého Husova života předcházející ohnivému kostnickému finále, jež je současně zásadním důvodem pro to, abychom dnes o Husovi hovořili?

Autorka má svá východiska, která plně respektuji, a jak jsem již napsal výše, na paměťovém poli, jež si vymezila, se pohybuje suverénně. Spíše než jako znevážení jejích předpokladů, ale raději jako vyjádření vlastní zvědavosti (protože některými postřehy se dostávám mimo předkládanou bakalářskou práci) se chci vyjádřit k několika bodům, v jejichž případě bych chtěl znát autorčin názor. Pokud je v práci vysvětlení přítomno, pak se upřímně omlouvám za jeho přehlédnutí, potažmo nepochopení pisatelčiny intence.

V případě *státní politiky paměti*, o níž se autorka zmiňuje, považuje autorka už i takový počin, který vznikl byť jen pod záštitou státních představitelů? Tedy dílo, které nemuselo vzniknout na státní zakázku, respektive vznikající bez prvotního státního popudu a – vyhoceně vyjádřeno – je na něj přilepen pouze státní patronát? Nemám s tímto pojetím problém. Nemůže být pak ale v takovém případě v podstatě jakákoliv aktivita třeba jen financovaná státem interpretovatelná jako politická a pro-státní? Nestává se v takovém případě ona *státní politika paměti* rozmlženým a obtížně identifikovatelným elementem?

Spíše než účelovým, vědomě a cíleně produkovaným aktem, se mění v záležitost dominantního diskurzu?

Navíc se mi vkrádala (nejen) při čtení práce na mysl naprosto přízemní a banální úvaha, do jaké míry film či výstava cílí na *člověka obecného* a nakolik je třeba kalkulovat s nějakým modelovým publikem? A souvisí s nějak vědomou kultivací a formováním paměti české společnosti a do jaké míry nebyla řada jubilejních počinů pouze dílem snahy projevit očekávanou aktivitu v rámci jubilejního roku, od něž se prostě aktivity očekávaly: je jasné, že nelze (Ale proč vlastně nelze? Na to ale Kateřina Chládková v práci přinejmenším nepřímou odpovídá) jubileum přejít, proto je třeba něco připravit, uspořádat. Notabene v Táboře, notabene v České televizi. A tedy současně se i prezentovat, dokládat vlastní aktivitu, sebelegitimizovat se, potvrzovat vlastní *raison d'être* – utváření paměti tak nemusí být nutně cílem, ale jen prostředkem (třeba finančního zisku a sebezviditelnění).

Pokud by se autorka chtěla tématem někdy v budoucnu dále zabývat, pak bych ji chtěl doporučit věnovat pozornost i samotnému vyjednávání prezentovaných Husových obrazů. Pátrat po tom, jak vznikaly, kdo hovořil do jejich konečné podoby? Jsou výsledkem jednoznačného konsenzu autorských týmů, nebo průběžných diskuzí a názorových kontroverzí? Tyto otázky mě pak dále vedou k momentu odlišování mezi tvůrci, producenty paměti a publikem, jemuž jsou konkrétní obrazy určeny – lze hovořit obecně *en bloc* o vzpomínající české společnosti? Jakou roli pak v jejím rámci mají třeba (jistěže menšinová) autoři výstav, spisovatelé, filmoví tvůrci; jakou pozici zaujímají experti vůči svému publiku?

A na závěr bych se chtěl autorky zeptat (snad jen zdánlivě) naivně – k čemu je dobré věnovat se vzpomínkové praxi české společnosti v souvislosti s Husovým výročím a co ona vzpomínková praxe vypovídá o české společnosti či tvůrcích analyzovaných aktivit?

Práci doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Litoměřicích dne 17. června 2016

PhDr. Jan Randák, Ph.D.